

3761

Kiuruvesi

3. Tuurantapainen kiviase, melkein hiomaton. 241 mm. ptk., 53½ lev., 31½ pks. Saatu Paaranien talosta Osmangin rannalla.
4. Huolellisesti hiottu tasataltta, terävä molemmista päistä. Terässä kaksi laskupintaa, toinen hyvin pitkä (n.65mm.), toinen ainoastaan 4 mm. Koko ase 149½ mm. ptk., 50½ lev., 27½ pks. Löydetty siltä kohdalta, missä Hautajoki laskee ulos Hautajärvestä. Samasta paikasta kuuluu löytyneen toinenkin taltta, jonka nyt puheen mukaan pitäisi oleman Kuopion museossa.

3762

Kiuruvesi

Kyntöläispelto

Hjalmar Appelgrenin kesällä 1899 tekemät kivistä löydöt Kyntöläis- eli Riihipellosta Hinkusalmen maalla Osmankijärven rannalla Kiuruveden pitäjässä. Entiset löydöt kts. N° 3564: 9:11 ja 12 sekä 3634. Appelgren kertonut luettelo varten.

Kartta ja kuvat top. arkistossa.

Saadakseni likimain selville täläisen kivistä asutuksen laajuutta annoin kylän lasten pellon pinnalta noukkia ne muinaiskalut, joita löysivät ja merkiksi paikalle pistää pienen kepin maahan. Kun koko pellostä tein asemapiirroksen, voin niiden kautta kullekin saralle merkitä löytöpaikat, joita karttui alulle toistasataa. Silmäys tuolle kartalle osoittaa että asutus

3762

Kiuruvesi

Kyntöläispelto

on mahtanut olla metsänpuolisen sarkaryh-
män keskipaikoilla , 3:nen ja 9:nen saran
välillä, jossa sen pituus lienee ollut ainakin
70 metriä luoteesta kaakkoon. Ennen minun
tuloani oli Hinkusalmen isäntä

14:nen saran yläpäästä löytänyt:

1. tuurantapaisen kiviaseen mustaa liuske-
kiveä, varsipuoli hiomaton, kantapään toi-
nen puoli hiottu. $160\frac{1}{2}$ mm. ptk., 48 lev.,
29 pks.
2. Kiven, jossa oli ympyräinen kuoppa kenties
valinmuottii (n. 10 mm. rist.laaja), löy-
tämisen jälkeen oli kuoppaa porattu syvem-
mäksi . Löydetty samoilta paikoilta kuin
edellinen.

Lasten löytämiä esineitä enimmäkseen
5:stä 9:een sarkaan.

3. Osa korukalusta , vaalean kellahtavaa
 saviliusketta, nimittäin joko
renkaasta tai rintakoristuksesta
taittunut käyrä huolellisesti hiottu pala,
jonka toisessa päässä on kaksi pykälää. 29
mm. ptk., Löydetty 7:neltä saralta.
4. Pieni nuolenkärki ukonkivestä, suippea mo-
 lennista päistä . $27\frac{1}{2}$ mm.
ptk., 13 lev., 4 $1/4$ pks. Löydetty 7:nen
saran tienoilta.

3762

Kiuruvesi

Kyntöläispelto

5. Kaksi hiottua kivisirua.
6. Yksi poltettu luumuru.
7. 16 piikivipalasta, toiset isompia (isoin 44 mm. ptk.), toiset pieniä siruja. 3 on väriltään punahtavaa, kaksi harmaata punaisilla pilkuilla, muut vaalean tai tumman harmaita.
8. Joukko pieniä saviastiain kappaleita eriävillä koristuksilla sekä joukko ukonkivisirpaleita, muutamat isojakin ynnä muutamia isompia särettyjä kappaleita liuskekiveä.
9. Teränkatkelma kiviaseesta kahden puolen hiottu, pieniä saviastian palasia, 3 piikivisirua ja ukonkivikappaleita, noukitut enimmäkseen 7,8 ja 9:neltä saralta.

Tein koekaivauksia monella eri saralla. Ensiksi jatkoin edellisen kesän kaivauksia 3:nella saralla. I-kiven ympärillä (kts. asemapiirrosta v:ltä 1898) on 25 cm:n vahvuisten peltomullan alla yhtä vahva kerros punaista poltettua ruskeanpunaista maata. Alla harmaa savisoro. Hiiliä ei.

3:s sarka.

Mustasta peltomullasta löytyi I-kiven pohjoispuolelta:

10. Koristettuja saviastiankappaleita.
11. Yksi harmaa piikivisirpale ja 7 ukonkivipalasta.

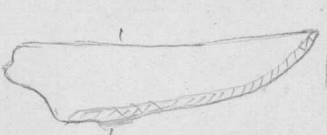
3762

Kiuruvesi

(Kyntöläispelto)

3:s sarka.

I-kiven ympäriltä ala- eli punaisesta kerroksesta löytyi:

12. joukko saviastiankappaleita (myös reuna-
palasia) erillaisilla koristuksilla.
13. Ohut kiviliuska karkeaa kivilajia , jonka

toista syrjää lienee käytetty
kourutaltan sierana, $126\frac{1}{2}$ mm.
ptk., 53 lev., 9 pks.
14. Kärjenkatkelma keihänterästä liuskekiveä.
Harja molemmin puolin. Vaalean harmaa.
15. Kaksi piikivisirua.
16. Palasia ukonkivestä y.m.

H-kohdalla oli peltomullan alla hyvin se-
kavia osaksi poltettuja maakerroksia kuten
pituusprofiilista a-b näkyy. Ylemmästä eli
peltomultakerroksesta löydettiin:

17. Koristettuja saviastian kappaleita .
18. Katkelma tikarin (?) terästä vaalean har-
maata piikiveä (melk.valkeata.)
19. 7 piikivisirua ja 7 pientä hiilipalasta,
joukko pieniä ukonkivisirpaleita ja yksi
hankaamisen kautta kulunut ohut kiviliuska.

3762

Kiuruvesi

(Kyntöläis-
pelto.)

3:s sarka.

Alemmasta eli punaisesta kerroksesta löytyi:

20. Warsikatkelma kaapimesta harmaata liuskekiveä. Terä kokonaan katkennut pois, osa kourun kohtaa vielä näkyvissä (Vrt. Suomen asukkaat kuva 7.) 27 $\frac{1}{2}$ mm. ptk., 28 lev., 9 pks. Samasta kerroksesta pieniä koristamattomia saviastian, ukonkivisiruja ja hiukan hiiltä.

K-n kohdalla oli peltomullan alla kuoppa täynnä poltettua koreata punaisen ruskeaa multaa, kuopan laajuus n. 1,50 met., syvyys 35 cm. Kuten profiileista a-b ja c-d näkyy oli kuopan pohja paikoin laajempi kuin sen suu, pohjalla oli myös punaisen maan alla kahdessa paikassa pieniä hiilikokoelmia, n. 30 cm laajat (pieniä hiilipalasia hajallaan.) Tuon kuopan keskellä oli ikäänkuin pienempi kuoppa sisältävä ruskean harmaiksi tönkeiksi palanutta maata, jota ulkopuolella olevasta punamullasta erotti ohut harmaa kerros (kts. K a-b, c-d), tämän pienemmän kuopan pohjalta ja myöskin sen ulkopuolelta (isommasta kuopasta) löytyi saviastian kappaleita. H:n ja K:n väliltä sekä itse K-kuopasta löytyi:

21. Isompi joukko saviastiankappaleita eriävillä koristuksilla.
22. Neljä piikivipalasta ja muutamia liuskesirpaleita.
23. Ukonkivikappaleita.
24. Maanäyte: ruskeanharmaita tönkkiä poltettua maata K:n pienestä kuopasta.

3762

Kiuruvesi
(Kyntöläispelto)

4:s sarka.

4:een sarkaan , $\frac{1}{2}$ metriä rannanpuolella peruslinjaa (kts. asemakarttaa) kaivatun sarkan poikki 1 metrin levyisen ojanteen. Kaakkoispää ojannetta juoksi kahden ison kiven välitse. Luoteispäässä oli punamultaa, kaakkoispäässä ainoastaan harmaata savimaata ruokamullan alla.

Ojanteen luoteisesta puolesta löytyi peltomullasta:

25. Koristettuja saviastiankappaleita, ukonkiveä, pieniä piikivisiruja ja hiiltä.

Ojanteen luoteisen puolen alemmasta eli punaisesta kerroksesta löytyi:

26. Runsaasti koristettuja saviastian kappaleita, eriävistä kuvituksista päättäen ainakin kolmesta eri astiasta, kuten seuraavat kuvat osoittavat:

Lisäksi ukonkiveä, yksi liuskekivien "lastu", 3 piikivisirua ja hiiltä ..

Ojanteen kaakkoispäästä peltomullasta:

27. Nuolenkärki ruskeaa täplikästä piikiveä, suippea kummastakin päästä, 40 mm. ptk., 17 lev., $5\frac{1}{4}$ pks. Pieni pala toisesta päästä katkennut pois.

28. 6 piikivipalasta, joista yksi suklaatin värinen, 2 harmaata ja niistä toinen poltettu melkein valkoiseksi sekä 3 pientä sirua.

3762

Kiuruvesi

(Kyntöläis-
pelto.)

4:s sarka.

29. Ukonkivipalasia ja hiiltä.
30. Pieniä koristettuja saviastianpalasia.
31. Messinkinappi (tämän tahi viime vuosi -
sadan tekoa.)

Ojanteen keskikohdalta, alakerroksesta, jossa
vielä oli punaista maata:

32. Toistakymmentä koristettua saviastianpa-
lasta.
33. Kolme eriväristä piikivisirua, muutamia
ukonkivisirpaleita ja hiiltä.

5:s sarka.

5:een sarkaan tehtiin 10 met. lounaseen
peruslinjasta 1 metrin levyinen ojanne luo-
teisesta pyörtänöstä alkaen saran puolivä-
liin asti. Luoteispäässä oli vähän punais-
ta maata, saran keskikohdalla ei. Luoteis-
pään sekä peltomullasta että punaisesta ker-
roksesta löytyi:

34. Tutkaimen katkelma piikivisestä nuolenkär-
jestä.

35. Joukko koristettuja saviastiankappaleita.
36. 4 harmaata piikivisirua ja joukko ukon-
kivi sirpaleita, joista neljällä on kau-
niita iskupintoja.

3762

Kiuruvesi

(Kyntöläispelto)

6:s sarka.

6:een s a r k a a n tehtiin peruslinjaa myöten ja sen koillispuolelle 1 metrin levyinen ojanne saran puolivälistä alkaen ja päättyen kaakon puoliseen pyörtänöön. Mustaa kyntömultaa ainoastaan 20 cm. ja heti sen alla kovaa savea. Löydettiin ainoastaan :

37. Kaksi pientä piikivisirua, vähän ja pieniä saviastiankappaleita sekä ukonkiveä.

7:s sarka

7:een s a r k a a n, peruslinjasta 3,80 met. lounaseen, tehtiin 1 metrin levyinen ja 9,40 m:n pituinen ojanne luoteisesta pyörtänöstä alkaen. Luoteispäässä oli 17 cm:n vahvuisen mustan ruokamullan alla vähän punahtavaa maata, laajuudeltaan noin $1\frac{1}{2}$ met. ja vahvuudeltaan ainoastaan 5 cm. Muinaiskalut olivat mustasmullassa, punaisessa maassa tuskin mitään.

Täältä löytyi:

38. Palanen kiviaseen terkyljestästä sinertävää kiveä. 47 mm. ptk.
39. Palanen kiviaseen terän kulmasta sinertävää kiveä. 31 mm. ptk.
40. Sirpale harmaata liuskekiveä, jossa on yksi hiottu pinta . 35 mm. ptk.
41. Isompi joukko pieniä piikivisirpaleita ja palasia, joista yksi on punainen ja yksi valkoinen (poltettu?).

3762

Kiuruvesi

(Kyntöläispelto

7:s sarka.

42. Koristettuja saviastian kappaleita, ylimalkaan pieniä.

43. Ukonkiveä, yksi isompi kappale ja pieniä siruja.

44. Selkänikamaluu .

Samaan (7:een) sarkaan, peruslinjasta 15 met. koilliseen eli rannalle päin, kaivettiin lapion levyinen ojanne saran puolivälistä kaakkoiseen pyörtänöön saakka. Päällä oli mustaa peltomaata noin 30 cm., sen alla harmaata hietaa. Paikka oli köyhä löydöistä.

45. Muutamia pieniä saviastiankappaleita.

46. Kolme piikivisirua, yksi liuskekilohkare (yksi pieni pinta hiottu) ja ukonkiveä (yksi isompi) .

8:s sarka

8:een sarkaan kaivettiin rannanpuolelle peruslinjaa kaakonpuolisesta pyörtä-
nöstä lapion levyinen ojanne saran puoli-
väliin . Mustaa peltomaata oli 35 cm. ja
sen alla harmaata hietaa. Löytyi:

47. Kaksi sirua piikiveä, 2 pientä palasta saviastiasta, 2 liuskesirpaletta ja vähän ukonkiveä.

3762

Kiuruvesi
(Kyntöläispelto)

9: een s a r k a a n, 13 met. perus-
linjasta koilliseen, tehtiin lapion levyinen
ja 8 met:n pituinen ojanne. Sisälsi 20 cm.
mustaa multaa, alla harmaata hietaa ja kiviä.
Ei löydetty mitään muinaiskaluja.

15:s sarka

15: een s a r k a a n tehtiin kumpaiseen-
kin laitaan 3 met:n pituinen ja lapion le-
vyinen ojanne, jossa oli harmaata kovaa sa-
vimaata ruokamullan alla. Ei löydetty mitään.

14 : sarka

14: een s a r k a a n tehtiin 5 met.

kiviojasta rannalle (koilliseen) päin 4
met.:n pituinen ja lapion levyinen ojanne
luoteenpuolisesta pelto-ajasta kaakkoon.
25 cm:n vahvuisen ruokamullan alla oli har-
maata hietaa, jossa ruskeita täpliä.

Löytyi:

48. Yksi saviastiankappale ja yksi nähtävästi
hangattu kivi.

12:s sarka.

12: een s a r k a a n tehtiin kivikasan
kohdalle saran lounaispäässä, n. 5 met.:n
pituinen ja lapion levyinen ojanne. 25 cm.
vahvuisen ruokamullan alla oli harmaata maa-
ta ja ruskeata soransekaista hietaa, muuta
ei.